

VLATKA VORKAPIĆ ■ ZAGREBAČKA REDATELJICA ZA SVOJ PRVI DUGOMETRAŽNI FILM ZASLUŽILA ZLATNI

»»Sonje i bika«« mogla riješiti jedino da snim

Maja HRGOVIĆ

Mnogi ovih dana navode komediju »Sonja i bik« kao argument za tezu da su hrvatskom filmu osvanuli bolji dani. Publika je ovaj film otvorenja Pula Film Festivala dočekala s velikom naklonjenošću, a u trenutku kad smo vodili ovaj razgovor, bio je to drugi nas-

Scenarij mi nije dao mira, no prepreke na koje je ovaj film nailazio stvarno podsjećaju na one u bajkama. Na financiranje sam čekala više od sedam godina, promijenila sam producenta, već sam bila i odustala, ali onda je jedna komisija procijenila da taj film ipak treba snimiti

lov prema ocjenama publike, odmah iza »Parade« Srdana Dragojevića. Neki su

kritičari, ipak, rezervirani: pronalaze u ovoj komediji, fokusiranoj na bujanje neočekivane romanse između urbane aktivistice za prava životinja (Judita Franković) i sina organizatora seoskih bikijada (Goran Bogdan), sličnost s televizijskim serijama zasićenima populističkim humorom.

Vlatka Vorkapić ne mari za ova predbacivanja. Uživa u ostvarenju projekta koji ju je, nakon bogatog iskustva rada na dokumentarcima, u kazalištu i na televiziji – učinio debitanticom na polju dugometražnog igranog filma i pritom joj donio Zlatnu arenu za najbolji scenarij.

Razgovaramo o nesvakidašnjoj sudbini »Sonje i bika«, o staklenom stropu pod kojim danas stvaraju perspektivne redateljice, o seljacima i »seljačinama«.

Jeste li očekivali ovako dobre reakcije? Osjećate li se kao da ste nakon dugo godina ušli među »velike igrače« – redatelje dugometražnog igranog filma?

– Ja sam u »Sonju i bika« uložila jako puno truda i još više vremena pa

mi je stvarno bilo lijepo vidjeti i čuti da publika dobro prihvaća naš film. Bila sam jako umorna zbog poslova oko dovršavanja filma i popratnih materijala tako da nisam stigla razmišljati o samoj premijeri – što je dobro, jer me nije stigla uhvatiti tema. A sad kad je već publika tako dobro prihvatila film, najvažnije nam je da se distribucija filma dobro pripremi za jesen kad krećemo u kina. Što se tiče ulaska među velike igrače, mislim da je najvažnije da se taj pomalo zatvoreni krug istih imena što više otvara i da se stalno pojavljuju nova imena. To je važno za svaku kinematografiju. A za mene je pak jako važno da konačno privodim kraju jednu dugo nedovršenu priču.

Bajka o filmu i debitantici

Na financiranje filma »Sonja i bik« čekali ste dugih, mitskih sedam godina. Zašto je bilo potrebno toliko dugo?

– Bilo je i malo više od sedam godina, ali dobro zvuči to sedam. Nekako bajkovito. Imamo bajku o ribaru i ribi-

ci, a ovo je bajka o filmu i debitantici. Šalim se naravno, ali ipak prepreke na koje je ovaj film nailazio stvarno podsjećaju na prepreke u bajkama. Ja sam čak počela snimati »Sonju i bika« s Jozom Patljakom, inače meni simpatičnim čovjekom o kojem bih željela snimiti dokumentarac. Uglavnom, Jozo je procijenio da ga ipak ne može realizirati. A meni pak taj scenarij nije dao mira. Mislim da je priča šarmantna i zanimljiva, ali je nije bilo moguće snimiti bez većih sredstava, naprosto je ovaj film u startu skuplji zbog terena i brojnih životinja. Uglavnom, promijenila sam producenta, scenarij se sviđio Ivanu Maloči iz Interfilma i on je to slao na natječaj iz godine u godinu. Ja sam već bila i odustala, ali eto on nije. I onda je jedne godine, jedna druga komisija procijenila da taj film treba snimiti. Izgleda da sam se »Sonje i bika« mogla »riješiti« jedino tako da taj film snimim.

Glasno ste istupali protiv činjenice da su u domaćoj kinematografiji žene podzastupljene i minorizirane. To je ove godine ponovo

potvrdila raspodjela HAVC-ovih sredstava igranom filmu. Postoji li u hrvatskoj kinematografiji rodna diskriminacija? I, osjećate li se njezinom žrtvom?

– Moj problem u realizaciji filma tijekom tih godina čekanja ujedno je i problem mnogih mojih kolega i kolegica – a to je kako uopće dobiti šansu. I sad, kad se tijekom niza godina ne pojavljuje niti jedno novo žensko ime u dugometražnom igranom filmu, onda se ipak treba zapitati u čemu je problem. Je li to ipak problem takozvanog »staklenog stropa« ili niti jedna žena nije napisala dobar scenarij? Uglavnom, nakon tog našeg ženskog istupa nekoliko je mojih kolegica debitiralo. U svakom slučaju, situacija je danas puno bolja nego kad sam ja upisivala Akademiju. Tada, prije dvadesetak godina, bila je rijetkost da se primi žena na režiju, a pogotovo dvije cure na istoj godini. Na mojoj godini bile smo dvije, pokojna Jelena Rajković i ja. Od tada su se vremena promijenila i sada je to normalno. Često spominjem jednu situaciju s Akademije. Jedan, sad već pokojni profesor, inače fini gospodin, pitao me je vidno zainteresiran, čak i pomalo zabrinut, otprilike ovako: »Pa dobro Vlatka, što ćeš ti kad završiš Akademiju?«, a onda je i od-

U »Sonju i bika« uložila sam jako puno truda i još više vremena pa mi je stvarno bilo lijepo vidjeti i čuti da publika dobro prihvaća naš film – Vlatka Vorkapić

RAJNO SUVAR/CROPIX

O PREDRASUDAMA

Najveće neandertalce i seljačine možemo naći među visokopozicioniranima koji nose skupa odijela i još skuplje satove. O njima treba snimati vrlo ozbiljne dokumentarce. I za to ne treba ići dalje od Zagreba

O KRITICI

Meni je bilo najvažnije napraviti film u kojem svoje likove volim i razumijem, da im se smijem, ali da ih ne ismijavam. Sigurna sam da mi je to uspelo

Vlatka Vorkapić, Judita Franković i Goran Bogdan

U zaseoku Skopljanci sa snimanja filma

U ARENU ZA SCENARIJ

Sam se im film

O HUMORU

Dok se bavim bikovima i vlasnicima, humor će biti zdravoseljački, a ako budem radila komediju o filmskim kritičarima, onda će to biti istančan humor prepun jezičnih bravura

O USPJEHU

Mislim da je najvažnije da se taj pomalo zatvoreni krug istih imena što više otvara i da se stalno pojavljuju nova imena. To je važno za svaku kinematografiju

govorio: »Ma, možeš se udati.« Sumnjam da je ijednog mog kolegu netko pitao što će raditi nakon Akademije. A sigurno mu ne bi rekao da se može oženiti.

Ljekovita izravnost

Je li snimanje u Dalmatinskoj zagori promijenilo vaš doživljaj ljudi iz tog kraja, koji su na filmu i u televizijskim serijama često nepravedno stereotipno portretirani kao seljačine?

– Mislim da najveće neandertalce i seljačine ionako možemo naći među visokopozicioniranima koji nose skupa odijela i još skuplje satove, a voze se u ogromnim automobilima. Ali, o njima ne treba snimati komedije već vrlo ozbiljne dokumentarce. I za to ne treba ići dalje od Zagreba. Dosta vremena sam provela u Dalmatinskoj zagori i po ostalim ruralnim područjima u Hrvatskoj, snimajući razne dokumentarne filmove i serije. Pa na kraju, tako sam i došla inspiraciju za igrani film. Ljudi su tamo možda skloniji izravnijem komuniciranju pa ponekad i grubljem izražavanju. Ali, neki put je ta izravnost i ljekovita. Pogotovo ako padne u neku uštogljenu sredinu. Pa ne kaže se uzalud »zdravoseljački« kao pohvala.

Mislite li da film, u današnje vrijeme, mora imati notu društvenog angažmana?

– Iz pozicije gledateljice, kad gledam neki film, važno mi je da osjetim da je autoru

ono o čemu govori bitno i važno. Ponekad je to neka potpuno intimna preokupacija, a koji put je u pitanju širi društveni angažman. Kao redateljica dokumentaraca bavila sam se angažiranim temama, poput problema zlostavljanih žena, ili sam snimala dokumentarce o pitanjima koja i mene zanimaju poput kvalitete vode koju pijemo ili štetnosti mobitela koje koristimo. Dakle, ne bježim od tih tema, dapače. Pa, na kraju krajeva i »Sonja i bik« je dosta čvrsto smješten danas i ovdje – u sredinu u kojoj živimo. Ali, ne mislim da film nužno mora biti društveno angažiran.

Iskrena do kraja

Sad kad napokon imate temelj za usporedbu – je li vam veći gušt raditi dokumentarce ili igrani film?

– Svaki, ili gotovo svaki, student režije upisao je Akademiju da bi prvenstveno snimao dugometražne igrane filmove. To je bio i slučaj sa mnom. Ali, eto meni se tako posložilo da sam najviše radila dokumentarce. Nije to bila, da tako kažem, ljubav na prvi pogled, ali svakako je bila ljubav. A sada mislim da mi je stvarno jednaki gušt i igrani i dokumentarni film.

Kako biste odgovorili onom dijelu kritičara koji u »Sonji i biku« vidi jeftino podilaženje masama u stilu »Stipe u gostima« i »Bibinog svijeta«?

– Prvo bih vam rekla nešto što me jako zabavlja i nasmijava, a to je čitanje kritika koje govore o sceni u kupao-niči. Stvarno je zabavno što sve kritičari pišu, to ću si sačuvati. Što se pak tiče navodnog podilaženja publici, ja jednostavno sve što radim, bilo dokumentarce, bilo kazališne predstave, radim tako da razmišljam što bi se meni svidjelo. Mislim da je to jedini ispravan način. U svakom slučaju, najiskreniji. Ako pak netko misli da je nešto prvoloptaški, a što ja tome mogu – meni su stvarno neki put fore na prvu smiješne. Ali, ako jednom budem radila komediju na primjer o nekim filmskim kritičarima, onda će to biti istančan humor prepun jezičnih bravura, onako suptilno, ne na drugu nego tek na treću. Mogu ja i to. A za sada, dok se bavim bikovima i njihovim vlasnicima, humor će biti da tako kažem »zdravoseljački«. Malo se šalim, naravno. A sad ozbiljno. Meni je bilo najvažnije napraviti film u kojem svoje likove volim i razumijem, da im se smijem, ali da ih ne ismijavam. Sigurna sam da mi je to uspjelo.